

Bilag 1

Beskrivelse af lovmæssige rammer for sikrede og delvis lukkede døgninstitutioner

17-05-2024

Sikrede institutioner har historisk set været anvendt længe. De har kunnet benyttes til såvel varetægtssurrogat, som anbringelser efter farlighedskriteriet og pædagogisk observation i al fald siden 1980'erne. Sønderbro har eksisteret som institution siden 1972.

Delvis lukkede døgninstitutioner blev indført i lovgivningen i 2010 som ny institutionstype. Det var ud fra overvejelser om, at mulighederne for at kunne tilbageholde børn eller unge i et pædagogisk og behandlingsmæssigt forløb i visse tilfælde var utilstrækkelige, og at det kun kunne foregå på sikrede institutioner. Samtidig er indsatsen på delvis lukkede institutioner mindre indgribende end på de sikrede.

I 2013 blev der supplerende indført adgang til at etablere delvis lukkede afdelinger i tilknytning til døgninstitutioner. Baggrunden var, at der var udfordringer ved at drive en hel institution som delvis lukket samt at imødegå flytninger af børn og unge mellem forskellige institutioner efter behovet for indsatsen.

Anbringelse på **delvis lukkede døgninstitutioner** kan ske, når det er afgørende for den socialpædagogiske behandling at kunne aflåse yderdøre og vinduer i perioder (tilbageholdelse) eller at kunne fastholde barnet eller den unge fysisk (fastholdelse). Der skal endvidere være risiko for, at den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af:

- 1) kriminel adfærd,
- 2) misbrugsproblemer, eller
- 3) andre adfærds- eller tilpasningsproblemer.

Afgørelse om anbringelse på delvis lukkede institutioner træffes enten af Børne- og Ungeudvalget, på baggrund af en indstilling fra forvaltningen, eller af Ungdomskriminalitetsnævnet, hvor forvaltningen også har mulighed for at indstille til en anbringelse på denne institutionstype.

Delvis lukkede institutioner adskiller sig fra åbne institutioner ved, at der er øgede muligheder for magtanvendelse, da barnet eller den unge kan tilbageholdes eller fastholdes fysisk i de perioder, hvor der er behov for det, og ud fra de rammer, som myndighed har fastsat. Det vil fx kunne

være, hvis barnet eller den unge har givet udtryk for at ville rømme. Tilbageholdelse kan højst udgøre fem sammenhængende dage og maksimum 30 dage i alt på et år. Delvis lukkede og sikrede institutioner har pligt til at have en husorden med regler og retningslinjer for opholdet. Ved overtrædelse af institutionens husorden er det muligt fysisk at fastholde eller føre den unge til et andet opholdsrum, samt at fastsætte passende reaktioner. Det er også muligt at fratage den unge lommepenge, hvis myndighed har truffet afgørelse herom.

Anbringelse på **sikrede institutioner** kan ske på strafferetligt grundlag (retlig anbringelse) og af socialretlige grunde (social anbringelse). Desuden kan der anbringes på udlænderretligt grundlag.

Sociale anbringelser forudsætter, at det er absolut påkrævet for:

- 1) at afværge, at barnet eller den unge skader sig selv eller andre, og risikoen for skade ikke på forsvarlig måde kan afværges ved andre mere lempelige forholdsregler (farlighedskriterie),
- 2) med henblik på en indledende iagttagelsesperiode (pædagogisk observation), eller
- 3) for at iværksætte et længevarende behandlingsforløb efter den indledende iagttagelsesperiode (længerevarende pædagogisk behandling).

Retlige anbringelser på sikrede institutioner omfatter varetægtssurrogat, afsoning af en dom eller en idømt ungdomssanktion. Retlige anbringelser på sikrede institutioner træffes af retten.

Afgørelse om social anbringelse på sikrede institutioner træffes enten af Børne- og Ungeudvalget, på baggrund af en indstilling fra forvaltningen, eller af Ungdomskriminalitetsnævnet, hvor forvaltningen også har mulighed for at indstille til en anbringelse på denne institutionstype.

Børn og unge, der anbringes på sikrede institutioner, skal tilbydes en screening mhp., om der er behov for en psykiatrisk udredning.

Der gælder særlige regler for varigheden af ophold på en sikret institution. Er anbringelsen på baggrund af farlighedskriteriet eller pædagogisk observation må opholdet højst vare tre måneder. Der kan dispenseres for en ny periode, hvis betingelserne fortsat er opfyldt. For unge, der er fyldt 15 år, må den samlede varighed højst være 12 måneder, og for børn og unge under 15 år kan der alene dispenseres for én ny periode på højst 3 måneder. Varigheden af ophold med baggrund i længerevarende pædagogisk behandling må højst vare tre måneder for børn og unge under 15 år, og seks måneder for unge, der er fyldt 15 år. Der kan alene dispenseres for én ny periode. Sker anbringelsen som led i afsoning eller ungdomssanktion må opholdet højst vare 14 måneder, hhv. 12 måneder. Ved ny kriminalitet kan retten dog forlænge opholdet ved idømt ungdomssanktion.

Sikrede institutioner adskiller sig fra andre institutioner ved, at det er tilladt at have yderdøre og vinduer konstant aflåst, og barnet eller den unge dermed tilbageholdes under anbringelsen. På sikrede institutioner er det muligt at anbringe barnet eller den unge i et særligt afsondret isolationsrum, når der er overhængende fare for, at barnet eller den unge skader sig selv eller andre. Isolation skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må højst vare to timer på en sikret institution og fire timer på en særligt sikret afdeling. (Ved særligt sikrede afdelinger forstås en afdeling på en sikret døgninstitution, der fysisk er adskilt fra de øvrige sikrede afdelinger på institutionen, og hvor rammerne gør, at afdelingen kan modtage børn eller unge, der har et mere vidtgående behov for hjælp og støtte grundet mere omfattende problemer end de børn og unge, der placeres på de almindelige afdelinger i den sikrede døgninstitution.) Derudover er der på de sikrede institutioner øgede muligheder for at foretage person- og rumundersøgelser og begrænse adgangen til ekstern kommunikation. Der er desuden nogle særlige bestemmelser, som kun gælder ift. de unge, der er anbragt i varetægtssurrogat, som led i afsoning eller ungdomssanktion. Som på delvis lukkede institutioner er det muligt at fastsætte passende reaktioner, anvende fysisk magt samt at fratage den unge lommepenge ved overtrædelse af institutionens husorden.

Der er således en videre adgang til magtanvendelse på de sikrede og delvis lukkede end på åbne anbringelsessteder. Generelt gælder også for disse institutioner, at magtanvendelse og andre indgreb i den unges selvbestemmelsesret aldrig må erstatte omsorg og den socialpædagogisk indsats. Magtanvendelse må kun må bruges, hvis det viser sig umuligt at løse situationen gennem dialog og pædagogisk indsats.